

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 14 คน กรอบเนื้อหา ในการวิจัยเพื่อพัฒนา การคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการความรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการในภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2552 สถานที่วิจัย คือ โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น ตำบลภราดร อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยนำเสนอ สาระสำคัญ ดังนี้

- 1 ระดับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้
- 2 การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้
- 3 กระบวนการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้
- 4 ผลที่เกิดจากการใช้กระบวนการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

ระดับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

1. ข้อมูลทั่วไปในการศึกษาระดับความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลปรากฏ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการสำรวจสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจที่ต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

รายละเอียด	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ								
ชาย	8	57.14	8	53.33	17	89.47	33	68.75
หญิง	6	42.86	7	46.67	2	10.53	15	31.25
อายุ								
10-20	14	100	0	0	0	0	14	29.17
21-30	0	0	0	0	3	15.79	3	6.25
31-40	0	0	1	6.67	6	31.59	7	14.58
41-50	0	0	6	40	4	21.05	10	20.83
51-60	0	0	8	3.33	4	21.05	12	25
61 ปีขึ้นไป	0	0	0	0	2	10.52	2	4.17
ระดับการศึกษา								
ประถมศึกษา	14	100	0	0	10	52.63	24	50
มัธยมศึกษาตอนต้น	0	0	6	40	3	15.79	9	18.75
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	0	0	3	20	4	21.05	7	14.58
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	0	0	0	0	2	10.53	2	4.17
ปริญญาตรี	0	0	5	33.33	0	0	5	10.42
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0	1	6.67	0	0	1	2.08

จากตารางที่ 3 ผลการสำรวจสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคงบากหนองตาเต็น และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจสรุปได้ดังนี้

1. เพศ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 เป็นเพศชายจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 เป็นเพศหญิงจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 กลุ่มที่ 2 เป็นเพศชายจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 เป็นเพศหญิงจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 กลุ่มที่ 3 เป็นเพศชายจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 89.47 เป็นเพศหญิงจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.53 สรุปโดยรวมเป็นเพศชายจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 เป็นเพศหญิงจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25

2. อายุ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 มีอายุอยู่ระหว่าง 10-20 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 มีอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และมีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 0 คิดเป็นร้อยละ 0 สรุปโดยรวม มีอายุอยู่ระหว่าง 10-20 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.58 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 มีอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และมีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คิดเป็นร้อยละ 4.17

3. ระดับการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ระดับปริญญาตรีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 กลุ่มที่ 2 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ระดับปริญญาตรีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 กลุ่มที่ 3

มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 52.63 ระดับมัธยมศึกษา
 ตอนต้นจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15.79 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าจำนวน 2 คน คิดเป็น
 ร้อยละ 10.53 ระดับปริญญาตรีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 และสูงกว่าปริญญาตรี
 จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 สรุปโดยรวม มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 24
 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ระดับ
 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 14.58 ระดับอนุปริญญา
 หรือเทียบเท่าจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 ระดับปริญญาตรีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อย
 ละ 10.42 และสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.08

สรุปผลการสำรวจสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสำรวจต้องการในการ
 พัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

ปรากฏว่าเป็นเพศชายมากที่สุด จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 มีอายุอยู่ในช่วง 10 – 20
 ปี มากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 29.17 และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ
 ประถมศึกษามากที่สุด จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 50

1.2 ความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้
 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจากแบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของ
 นักเรียนซึ่งผู้ตอบแบบสำรวจทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคงนกหนองตาเต็น
 และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เห็นประเด็นที่มีความสำคัญ
 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยการจัดการความรู้โดยรวมและจำแนกตาม

กลุ่มเป้าหมาย

รายการ	กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2			กลุ่มที่ 3			สรุปโดยรวม		
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนมีส่วนร่วม	4.28	.72	มาก	4.00	.92	มาก	3.89	.87	มาก	4.04	.84	มาก
2 โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.28	.72	มาก	4.00	.75	มาก	4.15	.83	มาก	4.14	.77	มาก
3 ผู้ปกครองให้ความสำคัญในกระบวนการถ่ายทอดความรู้	4.14	.66	มาก	3.60	.50	มาก	4.10	.73	มาก	3.95	.68	มาก
4 การถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ในตัวคนสู่ชนรุ่นหลัง	4.35	.74	มาก	4.00	.92	มาก	4.05	.84	มาก	4.12	.84	มาก
5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง	4.14	.66	มาก	4.26	.45	มาก	3.84	.83	ปานกลาง	4.06	.69	มาก
6 การจัดสถานการณ์ที่เสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	4.28	.61	มาก	4.20	.77	มาก	4.00	.88	มาก	4.25	.81	มาก
7 ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย	4.42	.75	มาก	4.20	.56	มาก	4.21	.78	มาก	4.27	.70	มาก
8 การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้	4.52	.61	มากที่สุด	4.46	.51	มากที่สุด	4.52	.61	มากที่สุด	4.52	.61	มากที่สุด
9 การผสมผสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน	4.00	.67	มาก	4.26	.70	มาก	3.68	.67	มาก	3.95	.71	มาก
10 ให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.35	.63	มาก	4.40	.63	มาก	3.89	.73	มาก	4.18	.70	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการสำรวจความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ จากผู้ตอบแบบสำรวจทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคงคาหนองตาเค็ม และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า

กลุ่มที่ 1 มีความต้องการ การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมาก การถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ในตัวคนสู่ชนรุ่นหลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมาก ให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 อยู่ในระดับมาก โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 อยู่ในระดับมาก การจัดสถานที่ที่เสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 อยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองให้ความสำคัญในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก และการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก

กลุ่มที่ 2 มีความต้องการ การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 อยู่ในระดับมาก ให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับมาก การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก การถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ในตัวคนสู่ชนรุ่นหลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก และผู้ปกครองให้ความสำคัญในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 อยู่ในระดับมาก

กลุ่มที่ 3 มีความต้องการ การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับมาก โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 อยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองให้ความสำคัญในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับมาก การถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ในตัวคนสู่ชนรุ่นหลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 อยู่ในระดับมาก การจัดสถานการณ์ที่เสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับมาก ให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 อยู่ในระดับมาก และการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการสำรวจความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ จากผู้ตอบแบบสำรวจทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า มีความต้องการ การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 อยู่ในระดับมาก การจัดสถานการณ์ที่เสริมสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 อยู่ในระดับมาก ให้มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก การถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ในตัวคนสู่ชนรุ่นหลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 อยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองให้ความสำคัญในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับมาก และการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับมาก

1.3 ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องที่จะนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน เพื่อหาประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคงบากหนองตาเต็น และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความถี่ และร้อยละของความต้องการเรื่องที่จะนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่	เรื่อง	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 1		สรุป	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	ฮีด 12	8	57.14	8	53.33	10	52.63	26	54.16
2	สุภามิตคำสอน	3	21.43	4	26.67	4	21.05	11	22.92
3	พิธีกรรมในชุมชน	0	0	1	6.67	1	5.27	2	4.17
4	ตำนานหมู่บ้าน	1	7.14	1	6.67	2	10.53	4	8.33
5	นิทานพื้นบ้าน	2	14.29	0	0	1	5.26	3	6.25
6	ประเพณีท้องถิ่น	0	0	1	6.66	1	5.26	2	4.17
รวม		14	100	15	100	19	100	48	100

จากตารางที่ 5 ความถี่ และร้อยละของความต้องการเรื่องที่จะนำมาจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ จากผู้ตอบแบบสำรวจทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคงบากหนองตาเต็น
และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า

กลุ่มที่ 1 ต้องการเรื่องฮีด 12 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 สุภามิตคำสอน
จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 นิทานพื้นบ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29
ตำนานหมู่บ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 พิธีกรรมในชุมชน จำนวน 0 คน คิด
เป็นร้อยละ 0 และประเพณีท้องถิ่น จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

กลุ่มที่ 2 ต้องการเรื่องฮีด 12 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 สุภามิตคำสอน
จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 พิธีกรรมในชุมชน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67
ตำนานหมู่บ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ประเพณีท้องถิ่น จำนวน 1 คน คิดเป็น
ร้อยละ 6.66 และนิทานพื้นบ้าน จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

กลุ่มที่ 3 ต้องการเรื่องฮีด 12 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 52.63 สุภามิตคำสอน
จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 ตำนานหมู่บ้าน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.53
พิธีกรรมในชุมชน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.27 นิทานพื้นบ้าน จำนวน 1 คน คิดเป็น

ร้อยละ 5.26 และประเพณีท้องถิ่น จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26

สรุปความถี่ และร้อยละของความต้องการเรื่องที่จะนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผู้ตอบแบบสำรวจทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ต้องการเรื่องฮิต 12 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 54.16 สุภาษิตคำสอนจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 22.92 ตำนานหมู่บ้าน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 นิทานพื้นบ้าน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 พิธีกรรมในชุมชน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17 และประเพณีท้องถิ่น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4.17

1.4 การได้มาซึ่งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ ซึ่งได้จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสำรวจทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าในภาพรวม ทั้ง 3 กลุ่มได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมและให้โอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อที่จะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ จริง จึงจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างสูงสุด การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ การจัดการเรียนรู้โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้เด็กมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถรักษาไว้ซึ่งภูมิรู้ของบรรพบุรุษไว้ได้เป็นอย่างดี ควรให้มีการจัดการเรียนรู้ในลักษณะเดียวกันนี้ในเรื่องอื่น ๆ ด้วยเพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายให้คงอยู่สืบไป และควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในทุกระดับชั้นเพื่อเป็นการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในภาพรวมต่อไป

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านดงบากหนองตาเต็น และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชายมากที่สุด มีอายุอยู่ในช่วง 0-20 ปี มากที่สุด มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด มีความต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ต้องการให้นำเรื่องฮิต 12 มาเป็นสาระในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และต้องการให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากผลการศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจัดการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ต่อไป

การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

จากการศึกษาแนวคิดของการจัดการความรู้ทำให้พบว่า การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาองค์กร ภายใต้การสร้างกลไกให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่มีพื้นฐานอยู่ที่การให้คุณค่าแก่ความรู้ในตัวตนทุกคน พัฒนาความเข้มแข็งของสังคมส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ที่มีประสิทธิภาพ เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนแล้วจะเห็นได้ว่า ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยลำพังเพียงคนเดียวได้ จำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกภาคส่วน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่มซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น การยืนยันข้อมูลจากแบบสำรวจ และได้ข้อสรุปร่วมกันในอันที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนต่อไป

1. การจัดสนทนากลุ่ม ดำเนินการดังนี้

1.1 สมาชิกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เป็นตัวแทนนักเรียน คือ เด็กชาย จักรพงษ์ ญาคินนิม และเด็กหญิงสุชานรี กองพิริ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน คือ นายทองเสาร์ คุ้มสุวรรณ และนางราตรี เสียนนอก ตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่น คือพระมหา นิรันดร ฐิตปัญญา และนายใจ บุตรบ้านเขว ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ นายชาย แสงแสน และนายแก้ว ยอดพิกุล และตัวแทนครู คือ นายเด่นตระกูล โกลุทา และนางนริศรา สุนนทราช โดยทั้งหมดนี้เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมวงสนทนากลุ่มในครั้งนี้

1.2 ติดต่อประสานงานกับพระมหา นิรันดร ฐิตปัญญา เจ้าอาวาสวัดบ้านคองบก ตำบลภารแอ่น อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้วัดเป็นสถานที่ในการจัดการสนทนากลุ่ม

1.3 นัดหมายจัดการสนทนากลุ่มในวันที่ 3 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2552 ตั้งแต่เวลา 09.00 น. ถึงเวลา 11.00 น. ณ วัดบ้านคองบก

1.4 เตรียมทีมงานซึ่งประกอบด้วย นายอนุกุล คุ้มไพฑูรย์ เป็นผู้จัดบันทึก นางสาวเขาวนิง ชะชา เป็นผู้บริการทั่วไป วัสดุ อุปกรณ์ ประกอบด้วยกระดาษชาร์ท

ปากกาเคมี แผ่นป้ายสำหรับติดกระดาษชาร์ท เครื่องสถานที่โดยจัดเก้าอี้สำหรับสมาชิกในวงสนทนาเป็นรูปครึ่งวงกลม ใต้ร่มไม้ภายในบริเวณวัดบ้านคงบาก

1.5 เมื่อถึงวัน เวลาที่นัดหมายเพื่อจัดการสนทนากลุ่ม ในขณะที่สมาชิกที่จะร่วมสนทนากลุ่มบางส่วนมาถึง ผู้วิจัยและทีมงานได้ทักทายต้อนรับ จัดหาน้ำให้ดื่ม และของว่างรับรอง สนทนาพูดคุยด้วยความเป็นกันเอง เมื่อสมาชิกที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่มมาพร้อมกันทุกคนแล้วผู้วิจัยแนะนำตนเองและทีมงานให้สมาชิกในวงสนทนาได้รับทราบ

1.6 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้สมาชิกในวงสนทนาได้รับทราบ

1.7 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์จากแบบสำรวจ ให้สมาชิกในวงสนทนาทุกคนได้รับทราบดังนี้คือ ผลการสรุปความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ จากผู้ตอบแบบสำรวจทั้ง 3 กลุ่มมีความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ และผลการสรุปความต้องการในสาระหรือเรื่องที่จะนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

1.8 ในการจัดการสนทนากลุ่ม สมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้ร่วมอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน สาระหรือเรื่องที่จะนำมาใช้จัดกิจกรรม และบุคคลที่จะเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสมาชิกแต่ละคนได้อภิปรายแลกเปลี่ยน เสนอแนะ และร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างหลากหลาย อาทิ

พระมหานรินทร์ จิตปัญญา โกล่าว่า

“การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สิต 12 จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจและเห็นคุณค่าเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามที่ปู่ย่าตายายปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นการอนุรักษ์และนำไปปรับใช้กับการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป”

นายชาย แสงแสน กล่าวว่

“ในชุมชนบ้านเรามีผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นจนเป็นที่ได้รับการยอมรับจากพี่น้องชาวบ้านทั่วไป โดยเฉพาะในเรื่อง สิต 12 อยู่หลายท่าน เราสามารถเลือกและขอความร่วมมือจากท่านให้มาเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้”

นายแก้ว ขอดพิฑูล กล่าวว่

“การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจใน ฮีต 12 มาสอนนักเรียนเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เห็นความสำคัญของคนเฒ่าคนแก่ ทำให้เกิดความศึใจและภูมิใจที่ลูกหลานยังเห็นความสำคัญของตนเอง”

เด็กชายจักรพงษ์ ญาคินิยม กล่าวว่

“หากโรงเรียนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พวกผผคงได้เรียนรู้จากผู้รู้ในท้องถิ่นจริง ๆ และคงมีความสุขสนานมาก”

นายคำภา โยไทยเคลื่อน กล่าวว่

“ในส่วนของกรมการสถานศึกษา เห็นดีเห็นงามกับการนำภูมิปัญญาเข้ามาร่วมจัดกิจกรรม อันที่จะเป็นประโยชน์ร่วมกันกับโรงเรียน ชุมชนและนักเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีอย่างยิ่ง” เป็นต้น

สรุปผลจากการจัดสนทนากลุ่ม พบว่ ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ให้นำเรื่องฮีต 12 มาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ท่าน คือ พระมหานรินทร์ ฐิตศปัญญา นายสิงหาร ญาคินิยม และนายใจ บุตรบ้านเขว โดยจัดแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ฮีต

ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฮีต 12 เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ผู้วิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 3 ท่าน ได้ร่วมกันกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตาราง

ตารางที่ 6 กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสืต 12

สืตที่	สถานที่	เวลา	วัน เดือน ปี	
1	บุญเข้ากรรม	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	14 กรกฎาคม 2552
2	บุญอุณณาน	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	21 กรกฎาคม 2552
3	บุญข้าวจี	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	28 กรกฎาคม 2552
4	บุญแหวดหรือบุญมหาชาติ	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	4 สิงหาคม 2552
5	บุญขึ้นปีใหม่หรือบุญตรุษสงกรานต์	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	11 สิงหาคม 2552
6	บุญบั้งไฟ	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	18 สิงหาคม 2552
7	บุญซำชะ	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	25 สิงหาคม 2552
8	บุญเข้าพรรษา	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	1 กันยายน 2552
9	บุญข้าวประดับดิน	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	8 กันยายน 2552
10	บุญข้าวสาก	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	15 กันยายน 2552
11	บุญออกพรรษา	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	22 กันยายน 2552
12	บุญกฐิน	วัดบ้านคงบาก	2 ชั่วโมง	29 กันยายน 2552
รวม		24 ชั่วโมง		

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

จากผลของการจัดสนทนากลุ่มที่สรุปว่า ให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ให้นำเรื่องสืต 12 มาดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ท่าน คือ พระมหานรินทร์ ฐิตศปัญญา นายสิงหาร ญาตินิยม และนายใจ บุตรบ้านเขวา โดยจัดแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 12 ครั้ง ๆ ละสืต การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้งใช้เครื่องมือในการจัดการความรู้ตามแนวคิดของโนนากะและทาเคอุชิ ดังนี้คือ

- 2.1 การถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิคสุนทรียสนทนา
- 2.2 การสกัดขุมความรู้
- 2.3 การสังเคราะห์แก่นความรู้

2.4 การทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม

2.5 การถอดบทเรียน

ผู้วิจัยและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ร่วมกันออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ ดังตาราง

ตารางที่ 7 แสดงเครื่องมือและการใช้เครื่องมือในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้

เครื่องมือ	การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้
. การถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิคสุนทรียสนทนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะสำคัญ เป็นการใช้บทบาทของภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน 2. วัตถุประสงค์ เพื่อนำความรู้ในตัวภูมิปัญญาท้องถิ่นลงสู่ตัวนักเรียน และยกระดับภูมิธรรมของตนเองให้สูงขึ้นเรื่อยๆ 3. กิจกรรมหลัก คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้เล่าประสบการณ์ของตนเองที่เคยทำในแต่ละสัปดาห์ เป็นการถอดความรู้ที่ฝังลึกในตัวออกมาให้นักเรียนได้รับทราบ นักเรียนแต่ละคนร่วมสนทนาพูดคุย 4. ผลที่เกิดขึ้น นักเรียนได้องค์ความรู้ใหม่จากแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น
การสกัดขุมความรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะสำคัญ คือการเขียนขุมความรู้ที่ได้จากการฟัง 2. วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ขุมความรู้ที่ได้จากการฟัง 3. กิจกรรมหลัก คือนักเรียนเขียนขุมความรู้ที่ได้จากการฟังลงบนกระดาษที่ผู้วิจัยแจกให้ 4. ผลที่เกิดขึ้น นักเรียนแต่ละคนได้ขุมความรู้ที่ได้จากการฟัง
การสังเคราะห์แก่นความรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ลักษณะสำคัญ คือการนำขุมความรู้ของนักเรียนทุกคนมารวมกันแล้วจัดเป็นขุมความรู้ใหม่

เครื่องมือ	การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้
	2. วัตถุประสงค์ เพื่อหลอมรวมความรู้ที่มีลักษณะเดียวกันไว้ด้วยกัน 3. กิจกรรมหลัก คือนักเรียนหลอมรวมความรู้ที่มีลักษณะเดียวกันไว้ด้วยกัน 4. ผลที่เกิดขึ้น ได้ขุมความรู้ขุมความรู้ใหม่
การทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม	1. ลักษณะสำคัญ คือเป็นการสรุปผลการเรียนรู้หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละสัปดาห์เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ของตนเองจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อีกครั้ง
	เพื่อปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม 2. วัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น 3. กิจกรรมหลัก คือนักเรียนทุกคนร่วมกันสนทนา ทบทวน แสดงความคิดเห็น และสรุปผลการเรียนรู้ หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละสัปดาห์ 4. ผลที่เกิดขึ้น ได้องค์ความรู้ใหม่ที่ถูกต้อง และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
การถอดบทเรียน	1. ลักษณะสำคัญ คือการสรุปสิ่งที่ได้เรียนมาทั้งหมด เขียนเป็นแผนที่ความคิด(MIND MAP) 2. วัตถุประสงค์ เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม 3. กิจกรรมหลัก คือการสรุปสิ่งที่ได้เรียนมาทั้งหมด เขียนเป็นแผนที่ความคิด(MIND MAP) แล้วฉบับที่องค์ความรู้ที่ได้ลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง และจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก 4. ผลที่เกิดขึ้น นักเรียนแต่ละคนได้องค์ความรู้เรื่อง สี่ 12

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ ซึ่งในการออกแบบการเรียนรู้ได้กำหนดเวลาไว้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ระหว่างวันที่ 14 กรกฎาคม 2552 ถึงวันที่ 29 กันยายน 2552 ผลการวิจัยพบว่า

การถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิคการพูดคุยแบบสุนทรียสนทนา ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง 3 ท่าน เปลี่ยนกันเล่าประวัติความเป็นมา ความหมาย สาเหตุและความสำคัญของแต่ละฮีต จากประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละท่านซึ่งเป็นการถอดความรู้ที่ฝังลึกในตัวของภูมิปัญญาแต่ละท่านออกมาให้นักเรียนได้รับทราบ นักเรียนแต่ละคนร่วมสนทนาพูดคุยเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในฮีตนั้นๆ พบว่า ในส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละท่านซึ่งเป็นผู้เล่า ได้เล่าถึงประวัติความเป็นมา ความหมาย สาเหตุและความสำคัญของแต่ละฮีต ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่อยู่ร่วมกันของผู้คนในชุมชน เป็นแบบแผน แนวทางในการดำเนินชีวิตและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นมาตรฐานของชุมชนทั้งด้านความรู้ดีก ความคิด และการกระทำ ซึ่งแต่ละคนต่างก็ยอมรับในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน การเล่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละท่านเล่าด้วยอารมณ์ที่แจ่มใส มีจิตใจเป็นผู้ให้ เล่าออกมาจากจิตใจ โดยนอกจากจะแสดงออกทางคำพูดแล้วยังแสดงออกทางสีหน้า แววตา ท่าทาง น้ำเสียง แสดงถึงความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นของตนเองในส่วนของนักเรียนซึ่งเป็นผู้ฟัง ฟังอย่างตั้งใจ ให้เกียรติผู้เล่าร่วมสนทนาพูดคุยแสดงความคิดเห็น ใช้คำถามที่แสดงถึงความสนใจและชื่นชม ในบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร เอื้ออาทรระหว่างภูมิปัญญาและนักเรียน

การสกัดขุมความรู้ หลังจากที่นักเรียนได้ฟังการเล่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละท่านเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความหมาย สาเหตุและความสำคัญของแต่ละฮีต และได้ร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและประสบการณ์ แล้วนักเรียนแต่ละคนจับบันทึกความรู้ที่ได้จากการฟังและการร่วมสนทนา ลงในกระดาษ A4 ให้ได้มากที่สุดโดยการเขียนเป็นประเด็นสำคัญหรือเขียนเป็นข้อ ๆ พบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการฟังมีความกระตือรือร้นในการเขียนขุมความรู้ที่ได้ลงในกระดาษด้วยความสนใจ และสนุกสนานเกิดการแข่งขันว่าใครจะเขียนได้มากที่สุด มีการวาดภาพประกอบให้สวยงาม มีการออกแบบในการนำใบความรู้ไปติดที่แผ่นป้ายกระดานให้เป็นศิลปะและสวยงาม ทุกคนมีความสุขในการเรียนรู้

การสังเคราะห์แก่นความรู้ เมื่อนักเรียนแต่ละคนนำแผ่นความรู้ของตนเองที่สกัดขุมความรู้ได้และนำไปติดบนกระดานที่เตรียมไว้แล้ว จากนั้นให้นักเรียนทุกคนช่วยกันกลั่นกรอง

แยกแยะและจัดกลุ่มความรู้จากขุมความรู้ของทุกคน โดยนำความรู้ที่มีลักษณะเดียวกันนำไปไว้ด้วยกัน แล้วช่วยกันนำหัวข้อความรู้ที่แยกได้มาเรียบเรียงใหม่ ความรู้ที่เหมือนกันให้นำมาครั้งเดียว ความรู้ที่ไม่เหมือนหรือซ้ำกับความรู้อื่นให้นำมาทั้งหมด แล้วเขียนเป็นความเรียงเพื่อหลอมรวมความรู้ที่ได้ โดยการใส่คำเชื่อมเพื่อให้เกิดความสละสลวยและได้ใจความที่สมบูรณ์ ขณะเดียวกันภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละท่านได้เสนอแนะข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พบว่า นักเรียนทุกคนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ แต่ละคนต่างร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายในการนำขุมความรู้ของทุกคนมาจัดหมวดหมู่ใหม่ ยอมรับฟังเหตุผลของเพื่อน ตลอดจนมีผู้นำอย่างไม่เป็นทางการในการขับเคลื่อนกิจกรรม ทุกคนต่างร่วมกันหลอมรวมและสรุปประเด็น เป็นข้อความที่สละสลวยท่ามกลางบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน และแสดงออกอย่างเต็มที่

การทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม หลังจากที่นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสัปดาห์นั้น ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จากนั้นนักเรียนทุกคนนั่งล้อมวงเพื่อร่วมกันพูดคุยเพื่อทบทวนสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้สัปดาห์นั้น ๆ ในประเด็นดังนี้คือ มีวัตถุประสงค์อะไรบ้างกับกิจกรรมที่ผ่านมา อะไรบ้างเกินความคาดหมายและอะไรบ้างที่ไม่ได้ตามความคาดหมาย เพราะเหตุใด ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมส่วนใดและจะนำความรู้ที่ได้จากกิจกรรมนี้ ไปทำประโยชน์อะไรต่อไป พบว่า นักเรียนแต่ละคนได้อภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นกันอย่างหลากหลาย สามารถตีความหรือวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ ร่วมกันได้ อย่างมีเหตุผล ใช้เหตุผลจำแนกแยกแยะข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งสามารถระบุได้ว่าสิ่งที่กำลังพูดคุยคืออะไร เกิดมาจากสาเหตุใด ผลเป็นอย่างไรทั้งเหตุและผลมีความสัมพันธ์ กันอย่างไร นักเรียนมีความกระตือรือร้น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข นักเรียนร่วมกันรวบรวมความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสัปดาห์นั้น ๆ ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สรุปเป็นองค์ความรู้ เสร็จแล้วนักเรียนแต่ละคนจดบันทึกองค์ความรู้ที่ได้ลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง

การถอดบทเรียน (Lesson distilled) หลังจากที่ผู้วิจัย ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนักเรียนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทั้ง 12 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยได้นำคณาจารย์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนักเรียนเพื่อที่จะดำเนินการถอดบทเรียนในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ณ อาคารอเนกประสงค์

โรงเรียนบ้านคงบกหนองตาเต็น เวลา 13.00 น. เพื่อร่วมกันสรุปรวมองค์ความรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 12 สัปดาห์ แล้วให้นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนมาทั้งหมด เขียนเป็นแผนที่ความคิด (MIND MAP) ลงบนกระดาษชาร์ตที่ผู้วิจัยเตรียมไว้เสร็จแล้วร่วมกันตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและเพิ่มเติมด้วยการถามต่อเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ ชัดเจน สุดท้ายสรุปให้เห็นภาพทั้งหมด แล้วให้นักเรียนนำไปทำเป็นหนังสือเล่มเล็กผลจากการถอดบทเรียนเรื่องสัปดาห์ 12 สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

สัปดาห์สองประเพณีของชาวอีสาน

“สัปดาห์สอง” ชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเคร่งครัดงานประเพณีซึ่งได้จัดทำขึ้นทั้งพิธีเกี่ยวเนื่องในทางศาสนา และพิธีของชาวบ้านรวมทั้ง 12 เดือน เรียกตามภาษาพื้นเมืองว่า “สัปดาห์สอง” และมักจะกล่าวควบกันกับระบอบการปกครองโบราณของภาคนี้ซึ่งเรียกว่า “คองสิบสี่” แล้วเรียกคู่กันไปว่า “สัปดาห์สอง คองสิบสี่” ประเพณีแต่ละเดือน ๆ มีดังนี้ คือ

1. บุญข้าวกรรม เป็นพิธีสำหรับพระภิกษุสงฆ์ เพื่อการปฏิบัติขององค์ท่านให้พ้นจากอาบัติกิเลสต่าง ๆ มีการให้ทานรักษาศีลภาวนาและแผ่เมตตากำหนดเวลาทำพิธีกันขึ้นในเดือนอ้าย นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงอันิสงส์ที่ได้รับจากบุญเข้ากรรมคือการอยู่เฝ้ารับใช้พระสงฆ์ที่มาร่วมกันจำนวนมาก ทำให้ได้มีโอกาสฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคม การอนุเคราะห์สังเคราะห์แก่ญาติธรรม นับเป็นธรรมอุปการะ ชาวอีสานจึงถือปฏิบัติสืบมา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชาวอีสานเป็นคนมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี และรักษาชาติบ้านเมืองอยู่รอดปลอดภัย และจะคงยั่งยืนสืบไป

2. บุญคูณลาน กำหนดพิธีในระหว่างเดือนยี่ เมื่อนวดข้าวในลานเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะเป็นการทำบุญให้ทานเพื่อความศิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัวและหมู่บ้านก่อนที่จะบรรทุกข้าวเปลือกมาใส่ไว้ในยุ้งหรือฉางข้าวต่อไป นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้จากการทำบุญคูณลาน เช่น ได้ความสุขใจอันเกิดจากการได้บริจาคทาน มีผู้รู้จักมาก และมีเพื่อนมากได้สนองคุณแก่ผู้เคารพบูชาเช่นบิดา มารดา พระสงฆ์ และแม่โพสพ สร้างพลังความสามัคคีเป็นการช่วยรักษาชีวิตครอง ประเพณีดั้งเดิมไว้

3. บุญข้าวจี่ กำหนดพิธีกันในกลางเดือน 3 เฉพาะ “ข้าวจี่” ก็คือข้าวเหนียวสุกนึ่งสุกแล้วมาปั้นเป็นก้อนอาจมีการทำไข่เพื่อเพิ่มความหอมแล้ว “อัง” หรือ “จี่ไฟ” ให้สุกอีกทีหนึ่ง ชาวบ้านจะรวมตัวกันทำที่หมู่บ้านหรือตามบ้านหรือไปรวมกันทำที่วัดเสร็จแล้วนำถวายให้พระภิกษุหรือสามเณร ได้ขบฉันพร้อมกับอาหารคาวหวานอื่น ๆ

4. บุญเหวด หรือ บุญมหาชาติ มีการฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก ถือว่าเป็นการทำบุญมหากุศลที่ยิ่งใหญ่ พุทธศาสนิกชน ไปร่วมทำบุญกันที่วัดกันอย่างมากมายงานบุญดังกล่าวนิยมทำกันระหว่างเดือน 4

5. บุญสงกรานต์ กำหนดพิธีกันในเดือน 5 โดยตักน้ำเย็นที่ใสสะอาดประพรมด้วยน้ำหอมเจือแล้วนำไปสรงพระพุทธรูป พระภิกษุสงฆ์ สามเณร และผู้หลักผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ คือเริ่มตั้งแต่ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ไปถึง 15 ค่ำ เดือน 6 ความมุ่งหมายก็เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง อนึ่งการกุศลอื่น ๆ เนื่องในบุญสงกรานต์หรือบุญสงกรานนี้ก็มี การก่อพระเจดีย์ทราย การปล่อยนกปล่อยปลาหรือสัตว์ที่มีชีวิต มีพิธีทำบุญเลี้ยงพระเพล เสร็จแล้วมีการเล่นฟ้อนรำขับร้องและสาธน์น้ำกันเป็นที่สนุกสนาน

6. บุญบั้งไฟ กำหนดพิธีขึ้นในระหว่างเดือน 6 เรียกอีกอย่างว่าบุญก็ได้ ความมุ่งหมายคือ ทำบุญกุศลที่วัดเสร็จแล้ว ตอนบ่ายก็จะมีพิธีจุดบั้งไฟเพื่อเป็นการบวงสรวงพระยาแถนเทวดาบนท้องฟ้าบันดาลให้ฝนตก เพื่อชาวนาจะได้ทำนาในฤดูต่อไป

7. บุญชำระ คำว่า “ชำระ” ก็คือ “ชำระ” นั่นเองความหมายว่าต้องการชำระสิ่งที่รกรุงรังให้หมดมลทินเครื่องเคร้าหมองต่าง ๆ โดยเฉพาะผ้าถุง ผ้าห่ม เครื่องใช้ที่สกปรกต้องซักฟอกชำระให้สะอาดด้วยการทำบุญให้ทาน เป็นต้นร่างกายและจิตใจจะได้ผ่องใสอยู่เย็นเป็นสุขเรื่อยไป

8. บุญเข้าพรรษา พุทธศาสนิกชนจะไปร่วมทำบุญเยี่ยงประเพณีที่วัดมีเครื่องถวายสักการะที่สำคัญก็คือ การหล่อเทียนพรรษา โดยการสลักเทียนเป็นลวดลายตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงามเพื่อประกวดประชันกัน โดยแต่ละแห่งจะจัดขบวนแห่ขึ้นแล้วตรงไปยังวัด กำหนดตรงกับวันเพ็ญเดือน 4

9. บุญข้าวประดับดิน กำหนดพิธีในวันแรม 14 ค่ำเดือน 9 ที่เรียกกันว่า “ข้าวประดับดิน” ก็โดยการนำเอาข้าวห่อ ขนมหวาน และหมากพลู บุหรี่ นำไปวางไว้บนพื้นดินตามที่ต่าง ๆ เป็นการทำบุญอุทิศให้แก่ญาติพี่น้องที่ตายไปแล้ว นอกจากนั้นเมื่อทำบุญดังกล่าวแล้วก็ยังได้มีการเลี้ยงอาหารกันในระหว่างครอบครัวและแจกจ่ายไปตามญาติมิตรที่เคารพนับถือทั้งหลายในวันนั้นชาวบ้านก็จะพากันเข้าวัดรักษาศีลฟังธรรมเทศนาอีกด้วย

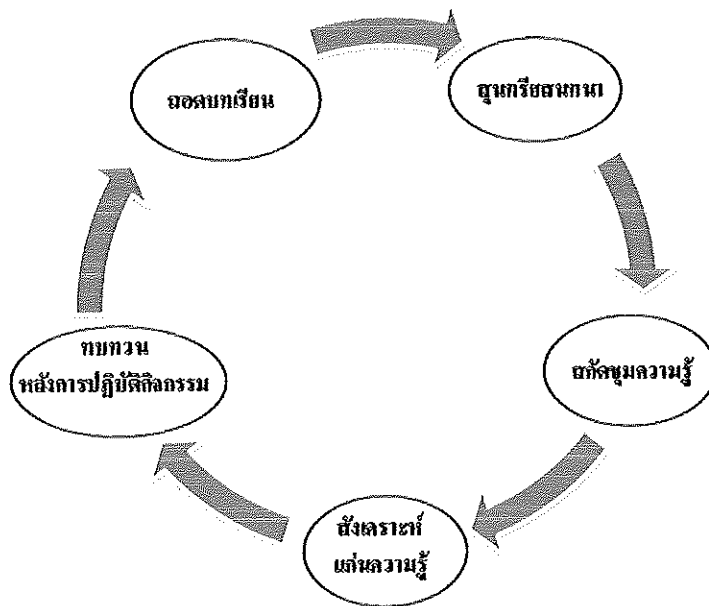
10. บุญข้าวสาก คำว่า “ข้าวสาก” ก็คือ “ข้าวสลาท” นั่นเอง พิธีนี้กระทำกันในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ชาวบ้านได้นำข้าวต้ม ขนม เลี้ยงดูแจกจ่ายกันในตอนเพลของวันนี้ ชาวบ้านได้นำสำรับกับข้าวและเครื่องไทยทานเพื่อนำเข้าไปถวายพระภิกษุในวัด เขียนสลาท

บอกชื่อเจ้าของสำรับกับข้าวแล้วนำลงใส่บาตร พร้อมกับนิมนต์ให้พระภิกษุตลอดจนสามเณร เป็นผู้จับสลาก พระภิกษุองค์ใดถูกสลากของใครก็จะได้รับกับข้าวและเครื่อง ไทยทานของผู้นั้น

11. บุญออกพรรษา ในวันนี้ก็เป็น โอกาสของชาวพุทธศาสนิกชนจะได้แสดง ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาครั้งใหญ่ ชาวบ้านและพระสงฆ์ตลอดจน สามเณรจะช่วยกัน จัดทำได้ประทีปขึ้นในวัดตรงหน้าพระอุโบสถ แล้วนำประทีปรูปเทียนมาจุดบูชาพระรัตนตรัย ซึ่งตรงกับ 15 ค่ำ เดือน 11 เป็นเวลา 3 วัน 3 คืน

12. บุญกฐิน ชาวบ้านได้พากันทำบุญกฐินหลังจากออกพรรษา ซึ่งถือตามคตินิยมนในทางพระพุทธศาสนา นอกจากบุญกฐินแล้วยังมีบุญทอดผ้าป่า โดยเฉพาะบุญทอดผ้าป่า นี้ไม่ได้กำหนดตามกาลและเวลา คือ เจ้าของหรือเจ้าภาพกำหนดทำพิธีเมื่อไรก็ได้

ประเพณีทั้ง 12 เดือนนี้ พุทธศาสนิกชนชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือยัง ได้จัดพิธีทำบุญนี้ของแต่ละเดือน ๆ อย่างเคร่งครัด และถือเป็นประเพณีปฏิบัติกันเรื่อยมาจนเท่าทุกวันนี้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ทำให้เกิดวงจรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ดังนี้

แผนภาพที่ 4 วงจรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้

สรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง ฮีต 12 พบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถจำแนก แยกแยะ สังเคราะห์และสรุปในประเด็นที่

เกี่ยวกับความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ ของแต่ละชีวิต แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุมีผล และรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ รับผิดชอบ ในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ นักเรียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ รวมถึงการนำแนวคิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องชีวิต 12 ไปปรับใช้ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

จากแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่กล่าวว่า การจัดการ การพัฒนาต่อยอด ใช้ประโยชน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาให้คงอยู่และเผยแพร่สู่สากล และหลักการของหลักสูตรการแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กล่าวว่า เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น หลังจากทฤษฎีปัญญาท้องถิ่นและนักเรียนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิคสุนทรียสนทนา การสกัดขุมความรู้ การสังเคราะห์แก่นความรู้ การทบทวนหลังการปฏิบัติ และการถอดบทเรียน ทำให้เกิดกระบวนการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ ดังนี้

กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้

จากการศึกษาระดับความต้องการและจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้แล้ว ทำให้เกิดกระบวนการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงขั้นตอนและวิธีการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

ขั้นตอน	วิธีการ
1. ศึกษาระดับความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้	1. สำรวจความต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้แบบสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ 2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ
2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้	1. การจัดการสนทนากลุ่ม 2. กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ฮีต 12 3. กำหนดทรัพยากรที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 4. กำหนดสถานที่ในการจัดกิจกรรม 5. กำหนดระยะเวลาในวิจัย
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้	1. ถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิคสุนทรียสนทนา 2. สกัคซุมความรู้ 3. สังเคราะห์แก่นความรู้ 4. ทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม 5. ถอดบทเรียน
4. ประเมินผลกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้	จัดเวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล

จากตารางที่ 8 ขั้นตอนกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน โดยการศึกษาระดับความต้องการ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผล กระบวนการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ โดยแต่ละขั้นตอน ดำเนินการ ดังนี้

1. การศึกษาระดับความต้องการต้องการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มีกิจกรรมในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 สสำรวจความต้องการ โดยใช้แบบสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มที่ 2 ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคงบากหนองตาเต็น และกลุ่มที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ดำเนินการ ดังนี้

2.1 การจัดการสนทนากลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น การยืนยันข้อมูลจากแบบสำรวจ และได้ข้อสรุปร่วมกันในอันที่จะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2.2 กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ฮีต 12 โดยจัดแบ่งการเรียนรู้ ออกเป็น 12 ครั้ง ๆ ละฮีต

2.3 กำหนดทรัพยากรที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย นักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู รวมทั้งสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ

2.4 กำหนดสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือวัดบ้านคงบาก ตำบลถาวร อำเภออำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2.5 กำหนดระยะเวลาในวิจัย คือภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ได้แก่

3.1 การถอดความรู้ฝังลึกโดยใช้เทคนิคสุนทรียสนทนา เป็นเครื่องมือในการถอดความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการเล่ามวลประสบการณ์ ซึ่งเป็นความรู้ฝังลึกที่อยู่ในตัวคน เป็นการเปิดประเด็นในการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนพบประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.2 การสกัดขุมความรู้ เป็นการจับประเด็นจากการฟังเรื่องเล่าจากภูมิปัญญา โดยความรู้ที่ได้ของนักเรียนแต่ละคนนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะการฟัง และความสามารถในการจับประเด็น ซึ่งแต่ละคนจะเขียนขุมความรู้ลงบนกระดาษที่แจกให้ ไม่จำกัดจำนวนว่าแต่ละคนจะเขียนได้กี่ขุม

3.3 การสังเคราะห์แก่นความรู้ ซึ่งมาจากขุมความรู้ที่สกัดมาจากการฟังเรื่องเล่าของภูมิปัญญา ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก โดยนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณา ซึ่งจะทำได้ สามารถจัดกลุ่มได้ แล้วตั้งชื่อโดยให้ครอบคลุมขุมความรู้ทั้งหมด ทำให้แก่นความรู้เป็นสมรรถนะที่เป็นผลรวมของขุมความรู้ทั้งหมด

3.4 การทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม หลังจากที่นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในอีตนั้น ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จากนั้นนักเรียนได้ร่วมกันสรุปบทเรียนซึ่งเป็นความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้อีตนั้น ๆ

3.5 การถอดบทเรียน หลังจากที่นักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันจนครบทั้งอีต 12 แล้วนักเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันสรุปโดยเขียนเป็นแผนที่ความคิดลงในกระดาษชาร์ทที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ เสร็จแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและเพิ่มเติมด้วยการถามต่อเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สมบูรณ์ ชัดเจน แล้วให้นักเรียนจดบันทึกลงในสมุดจดบันทึกของตนเอง

4. การประเมินผลกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประเมินผลกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยการจัดเวทียืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งใช้หลักการการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) โดยนำเสนอข้อค้นพบในรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน โรงเรียนบ้านคงปากหนองตาเต็น ได้รับทราบและร่วมกันตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล พบว่า ทุกฝ่ายต่างสนทนาพูดคุย แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และเห็นพ้องกันว่า กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ในครั้งนี้ สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในขั้นตอนการสังเคราะห์แก่นความรู้ และการทบทวนหลังการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์ถึงข้อดี การปรับปรุงแก้ไขข้อถ้อยของแต่ละอีต เพื่อที่จะนำไป

ประพตปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคมโดยรวมต่อไป รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการระดมทรัพยากรบุคคล ให้เกียรติ และเห็นคุณค่าของปราชญ์ ผู้รู้ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ที่สั่งสมมาในอดีต ถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กลายเป็นชุมชนและสังคมแห่งการเรียนรู้ ตรงตามบริบทของชุมชนและวัฒนธรรมประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา

ผลที่เกิดจากการใช้กระบวนการในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้การจัดการความรู้ ปรากฏดังนี้

1. ผลที่เกิดกับนักเรียน

นักเรียนแต่ละคนได้อภิปรายเพื่อแสดงความคิดเห็นกันอย่างหลากหลาย สามารถตีความหรือวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ ร่วมกันได้เป็นอย่างดี ใช้เหตุผลจำแนกแยกแยะข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ นักเรียนยอมรับว่าการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ โดยการสืบค้น ถอดความรู้ ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในตัวคน รวบรวมจัดเป็นคลังข้อมูล และสรุปเป็นองค์ความรู้ รวมถึงการนำแนวคิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องฮิต 12 ไปปรับใช้ให้สอดคล้อง เหมาะสมกับการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

2. ผลที่เกิดกับครู

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้ ทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูได้ตระหนักว่า ได้เปิดโอกาสให้บุคลากรผู้มีส่วนร่วมได้ร่วมกันวางแผน และยอมรับว่ากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้การจัดการความรู้ เป็นงานสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตรทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนมีการนำไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเหมาะสม

3. ผลที่เกิดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในครั้งนี้ ส่งเสริมให้ปราชญ์ ผู้รู้ ผู้สูงอายุในชุมชนมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นใหม่ เกิดความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเห็นความสำคัญถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวเอง สามารถปรับตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เกิดการรวมกลุ่มในเชิงสร้างสรรค์ของภูมิปัญญาในการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล